บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับอุดมศึกษามีบทบาทในการสร้างผู้นำทั้งผู้นำทางวิชาชีพ ผู้นำทางวิชาการ ผู้นำทางการเมืองและผู้นำในวงราชการ (วิจิตร ศรีสอ้าน, 2528: 12) ดังนั้นอนาคตของชาติจึงอยู่ที่การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ถึงแม้ว่าอุดมศึกษามิได้เป็นทางเลือกเพียงสายเดียวสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและเจตนารมณ์ของหลักสูตรก็มิได้มุ่งเน้นให้นักเรียนศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา แต่ในสภาพความเป็นจริงคงปฏิเสธไม่ได้ว่า ความมุ่งหวังของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่คือการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2532: 1) ทั้งนี้นักเรียนและผู้ปกครองมีค่านิยมว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นบันไดก้าวไปสู่อาชีพที่มีศักดิ์ศรีและเป็นที่ยกย่องนับถือในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2526: 1) ความสำเร็จในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้รับการมองจากคนในสังคมว่าเป็นสิ่งเดียวกับการประสบความสำเร็จในชีวิต (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2532: 73) ในสภาพเช่นนี้การสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จึงสร้างความกดดันให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นอย่างมาก

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาการจัดการอุดมศึกษามีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น โดยมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยไม่จำกัดรับซึ่งใช้ระบบการสอนทางไกล คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทบวงมหาวิทยาลัยอนุมัติให้มีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนขึ้น และในขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยจำกัดรับก็มีจำนวนเพิ่มขึ้น ในปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยทั้งสิ้น 58 แห่ง เป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 23 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 35 แห่ง (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2540: 231-232) เป็นผลให้สถาบันอุดมศึกษามีกำลังรับนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่มีข้อสังเกตว่าผู้สมัครสอบคัดเลือกในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทจำกัดรับยังคงมีจำนวนมากเช่นเดิม (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2525; ทบวงมหาวิทยาลัย, 2540) สืบเนื่องมาจากนโยบายการขยายการศึกษาภาคบังคับของรัฐบาลส่งผลกระทบให้ปริมาณนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ต้องการเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2540: 1) และที่สำคัญนักเรียนยังคงมีค่านิยมในการศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทจำกัดรับอยู่เช่นเดิม

จากสถิติการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาปี พ.ศ. 2538 - 2540 พบว่า สัดส่วนของผู้สอบได้ต่อจำนวนผู้สมัครโดยเฉลี่ยคิดเป็น 1: 6 และสูงต่ำตามความนิยมของคณะวิชา (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2539) นับว่าเป็นภาวะที่มีการแข่งขันกันค่อนข้างสูงและสร้างความกดดันให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะนักเรียนในส่วนภูมิภาคที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับกลางลงมา ซึ่งไม่สามารถเข้าเรียนกวดวิชาได้ เนื่องจากการเรียนกวดวิชามีอัตราค่าเล่าเรียนสูงและสถาบันกวดวิชาส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานครจึงไม่สะดวกในการมาเรียน พร้อมทั้งยังต้องเสียค่าใช้จ่ายอื่นๆ ตามมาอีก (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, กองแผนงาน, 2538: 1) ผลการวิจัยเรื่อง การกวดวิชากับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2526: 37) ชี้ชัดว่า การกวดวิชามีอิทธิพลต่อการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยที่การเรียนกวดวิชาจะเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ประกอบกับผู้เรียนส่วนใหญ่มีพื้นฐานการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีจึงได้เปรียบในการสอบ ในขณะเดียวกันนักเรียนที่ผู้ปกครองมีฐานะยากจนและอยู่ห่างไกล จะไม่ได้รับการส่งเสริมให้เรียนกวดวิชาจึงเสียเปรียบในการสอบ

ส่วนด้านความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย (2530) ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทและสัมฤทธิผลของสถาบันอุดมศึกษาไทยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีภูมิลำเนาหรือเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครมีโอกาสเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษามากกว่านักเรียนที่เรียนในภูมิภาคอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ที่กล่าวถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวเกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีโอกาสเรียนต่อระดับอุดมศึกษาเพียงร้อยละ 11 ในขณะที่นักเรียนจากครอบครัวนักธุรกิจซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 9 ของประชากรทั้งประเทศ มีโอกาสเรียนต่อระดับอุดมศึกษาสูงถึงร้อยละ 45-50 นอกจากระบบโควตาและโครงการพิเศษต่าง ๆ ที่ให้โอกาสนักเรียนในภูมิภาคหรือผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้นแล้ว ระบบการสอบคัดเลือกในปัจจุบันไม่ได้ช่วยสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน และยังมีผลต่อการเรียนในระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากผู้เรียนมุ่งเรียนกวดวิชาเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากกว่าการเรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และกระบวนการของหลักสูตรมัธยมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2540: 7-8) กล่าวโดยสรุปได้ว่า การกวดวิชามีผลกระทบต่อโอกาสทางการศึกษาค่อนข้างสูง ก่อให้เกิดปัญหาการเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ซึ่งสืบเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจรวมทั้งภูมิหลังของนักเรียน สถาบันกวดวิชาส่วนใหญ่เน้นการเตรียมตัวสอบคัดเลือกอย่างเดียว มิได้มองไกลไปถึงการเตรียมความพร้อมในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาจนสำเร็จการศึกษา จนก่อให้เกิดปัญหาการสละสิทธิ์และการออกกลางคันตามมา ซึ่งเป็นการสูญเปล่าทางการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน และมูลนิธิไทยคม ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงร่วมมือกันจัดโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย โดยมีเจตนารมณ์ร่วมกันเพื่อที่จะเตรียมความพร้อมของนักเรียนในด้านการได้รับข้อมูลพื้นฐานการเตรียมตัวสอบและทำความเข้าใจเนื้อหารายวิชาที่ใช้สอบเพียงพอที่จะเป็นพื้นฐานในศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายครอบคลุมพื้นที่ 67 จังหวัดทั่วประเทศ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนในชนบทให้ทัดเทียมกับนักเรียนในเมืองหลวงโดยอาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารทางไกล ซึ่งพิจารณาว่าถ้าหากสถาบันมีโอกาสได้คนที่มีความรู้ความสามารถที่แท้จริงเข้าเรียนความสูญเปล่าทางการศึกษาคงจะไม่เกิดขึ้น และถ้านักเรียนมีโอกาสทัดเทียมกันในการรับข้อมูลข่าวสารการเตรียมตัวสอบ พร้อมทั้งได้รับการเติมความรู้ให้เท่าเทียมกันจากอาจารย์ที่เชี่ยวชาญในการสอน ก็จะไม่ก่อให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบในการเตรียมตัวสอบ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538: 4)

โครงการความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย เป็นส่วนหนึ่งของจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมซึ่งอยู่ในระยะทดลองจึงมีการประเมินผลโครงการมาตลอด คือ ในปี พ.ศ. 2538 ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการในส่วนกลาง และใช้แบบสอบถามเก็บรวมรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการในส่วนภูมิภาค ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่โครงการ ครูประจำวิชา และนักเรียน และในปีเดียวกันนั้นกองแผนงาน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538) ได้สำรวจความคิดเห็นของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม การสำรวจและประเมินผลของ 2 หน่วยงาน พบว่าการบริหารโครงการมีประสิทธิภาพในระดับดี ทุกภูมิภาคสามารถรับสัญญาณภาพและเสียงได้ดี รูปแบบการจัดการเรียนการสอนช่วยในนักเรียนเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้น และเสนอแนะให้มีการถามปัญหาหลังจากชมรายการ นักเรียนส่วนใหญ่เข้าร่วมโครงการเพื่อต้องการทบทวนความรู้ ประสิทธิภาพของสื่อมีความเหมาะสมในระดับดี ในปี พ.ศ. 2539 ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2539) ได้สำรวจข้อมูลนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการและสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ พบว่า นักเรียนสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาได้คิดเป็นร้อยละ 25 ของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด ในปีเดียวกันนั้นได้มีการปรับปรุงโครงการเป็น 2 ลักษณะ คือ นำรายการรูปแบบเดิมออกอากาศตั้งแต่ต้นภาคเรียนที่ 2 และจัดรายการถ่ายทอดสดในลักษณะการติวเข้มก่อนการสอบ 3 สัปดาห์ โดยให้นักเรียนโทรศัพท์ถามปัญหาที่ไม่เข้าใจ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสังเกต และการสัมภาษณ์ พบว่า ขั้นตอนการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การถ่ายทอดสดรายการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย นักเรียนมีการถามปัญหาน้อย

เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ทบทวนเนื้อหาเข้าใจดีแล้ว ในส่วนของการประชาสัมพันธ์ยังล่าช้า และรูปแบบรายการมีความเหมาะสมดีทุกรายการ

จะเห็นได้ว่า โครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัยมีการประเมินผลโดยผู้ดำเนินโครงการเองทั้งสิ้น จุดด้อยของการประเมินผลโดยผู้ดำเนินโครงการ คือ มักจะมองโลกในแง่ดีและรายงานผลเฉพาะที่ด้านประสบความสำเร็จ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2536) และในการประเมินโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัยในระยะเวลาที่ผ่านมา ยังขาดการติดตามผลนักเรียนที่สอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาได้ เพื่อศึกษาการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนในโครงการไปใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา อันเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญยิ่งของโครงการ ในส่วนของการศึกษาทางไกลนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี (2538) มีพระราชดำรัสว่า การศึกษาทางไกลเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาสร้างความเสมอภาคทางการศึกษากับผู้ที่อยู่ห่างไกล ซึ่งมีมานานแต่ยังไม่มีใครทำการวิจัยว่าได้ผลคุ้มค่ากับการลงทุนที่สูงหรือไม่ มีผลดีผลเสียอย่างไร ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะนักประเมินผลภายนอกจึงเห็นสมควรที่จะทำวิจัยเชิงประเมินโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย และติดตามผลนักเรียนที่สามารถสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาได้ รวมทั้งวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย-ประสิทธิผลของโครงการครั้งนี้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีประสบการณ์ตรงในการบริหารโครงการและเข้าร่วมกิจกรรม นั่นคือ ผู้บริหารโครงการ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งที่สอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้และไม่ได้ ผู้รับผิดชอบโครงการในศูนย์การเรียนและครูประจำวิชา เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ครอบคลุมเพียงพอต่อการตัดสินคุณค่าของโครงการ

อนึ่งกระบวนการจัดการเรียนการสอนในโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัยนั้นมีความแตกต่างจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ กล่าวคือมีการจัดการเรียนการสอนโดยที่ครูผู้สอนกับนักเรียนอยู่ห่างไกลกันโดยผ่านสื่อประกอบและรายการโทรทัศน์ และมีหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ดังนั้นการที่จะเก็บรวบรวมสารสนเทศได้ครบถ้วนและเพียงพอต่อการตัดสินคุณค่าของโครงการผู้วิจัยจำต้องอาศัยการประเมินอย่างมีระบบ (Stufflebeam and Shinkfield, 1990: 218) โดยที่ผู้วิจัยเลือกใช้แบบจำลองเคาน์ทิแนนซ์ของสเตค (The Stake's Countenance model) เป็นรูปแบบในการประเมิน โดยพิจารณาความเหมาะสมในแง่ที่ว่าแบบจำลองดังกล่าวมุ่งใช้เกณฑ์ภายนอกในการพิจารณาตัดสิน อีกทั้งยังมีความยืดหยุ่นเอื้อประโยชน์ต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินอย่างครอบคลุม (สุพักตร์ พิบูลย์, 2536: 39; Gregor, 1995: 1230) เหมาะสำหรับการประเมินโครงการที่มีขอบข่ายการดำเนินงานที่กว้างขวาง ในขณะที่งานวิจัยเชิงประเมินมีความเฉพาะเจาะจงสูง (Worthen and Sander, 1973: 23)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไปของการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. เพื่อประเมินโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัยโดยใช้แบบจำลองเคาน์ทิแนนซ์ของสเตคเป็นรูปแบบการประเมิน โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1.1 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐาน การปฏิบัติการ และผลผลิตของโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย

1.2 เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแผนงานกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

1.3 ประเมินผลเพื่อตัดสินคุณค่าของโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย โดยเปรียบเทียบสภาพการณ์ที่ที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐานการดำเนินงาน

2. เพื่อติดตามผลนักเรียนในโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัยที่สามารถสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้

3. เพื่อศึกษาผลตอบแทนของโครงการโดยการวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย-ประสิทธิผล

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการประยุกต์แบบจำลองเคาน์ทิแนนซ์ของสเตคในการประเมินโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียน มูลนิธิไทยคม และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2538 และติดตามผลนักเรียนในโครงการที่สอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ในปีการศึกษา 2538

2. ผู้ให้ข้อมูลในการประเมิน

2.1 ผู้บริหารโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย

2.2 นักเรียนที่เข้าร่วมในโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย

2.3 ผู้รับผิดชอบโครงการในศูนย์การเรียน

2.4 ครูประจำวิชา

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรที่ใช้ในการประเมินโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย

3.1.1 ปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่

3.1.1.1 ระบบบริหารงานทั่วไป

3.1.1.2 ระบบบริหารงานวิชาการ

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.1.2 การปฏิบัติการ ได้แก่

3.1.2.1 ระบบการจัดการเรียนการสอน

3.1.2.2 ประสิทธิภาพของสื่อประกอบและรายการโทรทัศน์

3.1.2.3 ความชัดเจนของสัญญาณดาวเทียม

3.1.3 ผลผลิต ได้แก่

3.1.3.1 วัตถุประสงค์ของโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย

3.1.3.2 การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลตอบแทน

3.2.1 งบประมาณที่ใช้ในโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย

3.2.1.1 งบประมาณในส่วนของการดำเนินโครงการ

3.2.1.2 งบประมาณในส่วนของนักเรียน

4. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 3 เดือน คือ เดือน มกราคม 2541 ถึง เดือนมีนาคม 2541

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

โครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย หมายถึง โครงการที่จัดขึ้นจากความร่วมมือของ 3 หน่วยงาน คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน และมูลนิธิไทยคม โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้นักเรียนในโครงการได้รับข้อมูลพื้นฐานในการเตรียมตัวสอบ และทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาหลักที่สอบคัดเลือกเพียงพอที่จะเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

ศูนย์การเรียน หมายถึง โรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษาหรือศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ได้รับการคัดเลือกจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนให้เป็นศูนย์การเรียน มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารและประสานงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลตามโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย

นักเรียน หมายถึง นักเรียนหรือนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2538

ครูประจำวิชา หมายถึง บุคลากรที่ได้รับมอบหมายจากศูนย์การเรียน ให้ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบนักเรียนระหว่างการเรียนตามโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย ซึ่งจะมีครูประจำวิชาวิชาละ 1 คน มีทั้งหมด 11 วิชา คือ คณิตศาสตร์ กข เคมี ฟิสิกส์ ชีววิทยา ภาษาอังกฤษ

สังคมศึกษา ภาษาไทย ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน คณิตศาสตร์ ก และวิทยาศาสตร์กายภาพ

สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและหน่วยงานอื่นที่มีการกำหนดจำนวนนักศึกษาในการรับเข้าศึกษา ซึ่งเข้าร่วมการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2538 มีจำนวนทั้งสิ้น 27 สถาบัน ดังนี้

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
6. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
7. มหาวิทยาลัยนเรศวร
8. มหาวิทยาลัยบูรพา
9. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
10. มหาวิทยาลัยมหิดล
11. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
12. มหาวิทยาลัยศิลปากร
13. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
14. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
15. มหาวิทยาลัยแม่โจ้
16. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
17. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
18. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดหน่วยงานอื่น

1. วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก
2. วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์
3. วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ
4. วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ
5. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี

6. วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย
7. วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานคร
8. วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า
9. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

<u>แผนงานหรือความคาดหวัง</u> หมายถึง สิ่งที่ผู้บริหารโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัยได้วางแผนหรือคาดหวังว่าจะมีหรือจะปฏิบัติ ในด้านปัจจัยพื้นฐาน การปฏิบัติการ และผลผลิต ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสาร แนวปฏิบัติของโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย ประกอบการสัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการในส่วนกลาง

<u>สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง</u> หมายถึง การดำเนินงานโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นจริง ในด้านปัจจัยพื้นฐาน การปฏิบัติการ และผลผลิต ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่ได้รับประสบการณ์ตรงในการร่วมกิจกรรม โดยใช้แบบสอบถามนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ครูประจำวิชา และผู้รับผิดชอบโครงการในศูนย์การเรียน

<u>มาตรฐาน</u> หมายถึง รายการที่แสดงสาระและมาตรฐานในเชิงปริมาณหรือคุณภาพของปัจจัยพื้นฐาน การปฏิบัติการ และผลผลิตของโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัยที่ควรจะเป็น ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสารแนวคิดเชิงทฤษฎี แนวปฏิบัติ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการในส่วนกลาง

<u>การตัดสินคุณค่า</u> หมายถึง ผลการพิจารณาการดำเนินงานโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัยโดยอาศัยหลักการพิจารณาความสอดคล้องและความสัมพันธ์ ซึ่งใช้ข้อมูลเป็นดัชนีบ่งชี้ ผู้ที่ทำการพิจารณาคือ ผู้วิจัยในฐานะนักประเมินผลภายนอก

<u>ความสอดคล้อง</u> หมายถึง สภาพการณ์ที่คาดหวังหรือวางแผนไว้ได้เกิดขึ้นจริง เช่น แผนงานคาดหวังว่า จะจัดให้มีครูประจำวิชาทุกวิชา แต่การดำเนินงานในสภาพการณ์จริงไม่สามารถจะจัดให้มีได้ครบทุกวิชา สภาพการณ์ในลักษณะนี้ถือว่า ไม่มีความสอดคล้องระหว่างแผนงานกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

<u>ความสัมพันธ์เชิงเหตุผล</u> หมายถึง สภาพความสมเหตุสมผลหรือความเป็นไปได้ของแผนงานโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย กล่าวคือ หากมีการวางแผนไว้เป็นอย่างดี ปัจจัยพื้นฐานมีความพร้อมสูง การปฏิบัติการหรือแนวทางการดำเนินงานมีความเหมาะสม และผลผลิตหรือผลการดำเนินงานมีความเป็นไปได้ สภาพการณ์ในลักษณะนี้ถือว่า มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างปัจจัยพื้นฐาน การปฏิบัติการ และผลผลิต

<u>ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์</u> หมายถึง สภาพความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง กล่าวคือ ในสภาพที่เกิดขึ้นจริงหากการดำเนินงานโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย

มีปัจจัยพื้นฐานพร้อม ได้มีการปฏิบัติการตามตามแผนงานที่วางไว้ และบรรลุผลตามเป้าหมาย สภาพการณ์ในลักษณะนี้ถือว่า มีความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐาน การปฏิบัติการ และผลผลิต

ฝ่ายการศึกษาต่อเนื่อง สำนักงานอธิการบดี หมายถึง ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปัจจุบัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทางปฏิบัติ

1. ได้แนวทางการประเมินโครงการที่มีระบบ เพื่อการตัดสินคุณค่าของโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย และโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

2. ได้สารสนเทศในการตัดสินคุณค่าของโครงการเติมความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการดำเนินงานให้ตอบสนองกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

3. ได้สารสนเทศสำหรับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนที่อยู่ในชนบทห่างไกลให้ทัดเทียมกับนักเรียนในเมืองหลวง อันจะส่งผลถึงการยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยส่วนรวมเป็นเป้าหมายสุดท้าย

ทางวิชาการ

1. เป็นการประยุกต์ใช้แบบจำลองในการประเมินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม อันจะนำไปสู่การสร้างรูปธรรมในการประเมินตามกระบวนทัศน์การประเมิน

2. เป็นแนวทางให้กับผู้ที่สนใจการประเมินอย่างมีระบบ โดยการประยุกต์ใช้แบบจำลองในการประเมินโครงการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย